

[computable.nl](https://www.computable.nl)

BIT liquideert BRP | Computable.nl

5 juli 2017 10:41 | René Veldwijk | 4

14-19 minuten

Afrekening in het bestuurlijke circuit

Nederland krijgt géén nieuwe bevolkingsadministratie. Na zeven jaren en drie mislukte pogingen om een systeem te bouwen, deelt demissionair minister Plasterk de Kamer mee dat Operatie BRP wordt ‘getemporiseerd’. Plasterk baseert zijn besluit op een vernietigend advies van het Bureau Ict Toetsing (BIT). Maar in haar enthousiasme bevestigt het BIT ook dat de Kamer vier jaar lang door de minister is misleid en dat adviesbureau Gartner veel heeft uit te leggen.

Kent u die [scene](#) uit de film ‘A Few Good Men’ waarin advocaat Tom Cruise topmilitair Jack Nicholson zo op de huid zit dat deze over de rooie gaat en bekent een misdrijf te hebben gepleegd? ‘*Did you order a code red?*’ Welnu, zo voelde ik mij toen ik de [brief](#) (plus bijlage met BIT-advies) las die minister Plasterk op 27 juni de Kamer toezond.

Want wat de Kamer nu te horen krijgt, is ongelooflijk. Minister Plasterk meldt na vier jaar mooi weer spelen dat de bouw van de Basisregistratie Personen (BRP) totaal is mislukt en er ondertussen 105 miljoen euro is stukgeslagen. Daar blijft het niet bij. Werkend krijgen van de software die een paar maanden terug nog bijna gereed was, gaat nu opeens vijftig miljoen euro

vergen, stukken meer nog dan de complete bouwbegroting uit 2010. En mocht de volgende minister zo dwaas zijn om door te gaan met de BRP: de implementatie van de BRP is nu herbegroot op 134 miljoen euro. Die hele BRP gaat Nederland meer dan een kwart miljard euro kosten en dan is het volgens Plasterk/BIT niet eens zeker of de software ooit gaat werken.

Onderzoek van Gartner

Zelfs hier houdt het niet op. Het besluit van Plasterk in 2013 om door te gaan met de BRP was gebaseerd op een onderzoek van [Gartner](#) dat beweerde dat 32 procent van de BRP-software gereed was. 'Niets van waar', constateert Plasterk nu. 'Die software kan in de prullenbak.' Plasterks kritische beslissing om door te gaan met de BRP is dus gebaseerd op een fake-rapport van Gartner.

Het wordt nóg erger. Eind vorig jaar ontdekten wij, Ockham, dat net als eerder in 2013 een herstart is gemaakt met de BRP, maar nu in het geniep. Het werkend krijgen van softwaregeneratoren was mislukt en vervolgens was de gegenereerde software verwijderd en handmatig herschreven. Een 'skeletontransplantatie' noemden wij dat. 'Welnee,' beweerde Plasterk op Kamervragen, 'die generatoren hadden voor een versnelling in het ontwikkelproces gezorgd en waren nu overbodig geworden.'

Deze bizarre bewering wordt ook door het [BIT](#) afgeserveerd: de BRP-generatoren hebben nooit gewerkt, de herschreven software is niet onderhoudbaar en de ontwikkelproductiviteit ligt stukken lager dan bij vergelijkbare ict projecten. Er staat nog net niet dat Plasterk keihard heeft lopen liegen tegen de Kamer.

Zo ongeveer alles dat ik sinds 2013 over dit ontspoorde en op onderdelen frauduleuze overheidsproject heb geschreven, wordt

nu bevestigd in ongebruikelijk heldere ambtelijke stukken. Nog nooit heb ik zoiets meegemaakt. Hier wordt niet alleen afgerekend met een ontspoord ict-project maar met de verantwoordelijke minister zelf – en dat in een brief aan de Kamer met de ministers eigen handtekening eronder.

In mootjes

De liquidatie van het BRP-bouwprogramma – want dat is wat er hier gebeurt – is een onderwerp waarover veel te schrijven valt. Dat ga ik echter hier niet doen. Voor wie geïnteresseerd is in de manier waarop de BRP nu in mootjes wordt gehakt door het BIT heb ik een [uitgebreide analyse](#) online staan. Warm aanbevolen natuurlijk. En wie de trieste geschiedenis van de BRP wil nalezen, verwijs ik naar de [lijst met BRP-publicaties](#) die Computable heeft gemaakt toen het duidelijk werd dat de BRP naar de afgrond ging.

Ik heb de laatste vier jaar meer gedaan dan kritische stukken schrijven over het mGBA/BRP-programma. Ik heb gesproken met Kamerleden en journalisten. Ict-dingen uitgelegd. Rampen voorspeld. Vragen beantwoord. Kamerleden van CDA (Mona Keizer, Mustafa Amhaouch) en VVD (Roald van der Linde, Ingrid de Caluwé) hebben als relatieve ict-leken hun nek uitgestoken voor dit hardcore ict-dossier. Ik heb als lid van de externe klankbordgroep van de Commissie Elias uitgelegd hoe en waarom het BRP-programma was ontspoord en waarom het nooit meer goed kon aflopen. Alles zonder zichtbaar effect. En dan opeens wordt die hele BRP tot de grond toe afgebrand, nota bene door datzelfde ‘onafhankelijke’ BIT dat eerder gepleit had voor [meer tijd en geld](#).

Afrekening

Waarom opeens zo'n afrekening? Een paar verklaringen dringen zich op.

De eerste verklaring is dat de publiciteit over de derde, geheime herbouwronde in 2016 – de 'skeletontransplantatie' – bij veel betrokkenen de ogen heeft geopend. De 'motorblokpartijen' CDA en VVD willen de volgende minister niet opzadelen met dit ondertussen gevaarlijke ict-dossier.

De tweede verklaring is dat minister Plasterk straks weer ambteloos grachtengordelburger wordt en de Kamer die vol zit met newbies na het zomerreces mag gaan praten met zijn opvolger. Daarop is ook ingezet door de vernietigende Kamerbrief kort voor ingang van de zomervakantie naar de Kamer te sturen. Gelukkig blijkt dat een misrekening. CDA en VVD willen een debat met Plasterk voor hij afzwaait. Dat debat is op 5 juli 's avonds – [vandaag dus](#).

Meer speculatief geef ik als derde verklaring dat minister Plasterk zichzelf misleid voelt door programmamanager Cor Franke, die al een tijdje terug zijn [LinkedIn CV](#) BRP-vrij heeft gemaakt. Tijdens het meest recente [BRP-overleg](#) maakte de minister voor het eerst ook een aangeslagen indruk: 'De BRP komt af, maar ik weet niet wanneer.' Plasterk heeft duidelijk geen zin meer in het verdedigen van dit ict-programma.

Maar dit alles laat nog steeds onverklaard waarom men nu zo ver gaat om de Kamer te vertellen dat er zeventig miljoen is verspild aan een nep-rapport van Gartner, waarom de softwaregeneratoren een totale flop waren en waarom het BRP-systeem, mocht het ooit afkomen, niet te implementeren valt bij de gemeenten. Voor het antwoord daarop moeten we kijken naar de bestuurlijke wereld. Want daar lijkt het oorlog.

Suikeroomproject

De BRP is een systeem voor de gemeenten maar wordt betaald door het ministerie van BZK, oftewel een [‘suikeroomproject’](#). De gemeenten, vertegenwoordigd door de VNG, hebben dus helemaal geen financieel belang bij het stoppen met de BRP. Misschien is mede daarom het besef nog niet doorgedrongen dat de BRP technisch een fiasco is. Wat we nu zien in het BIT-advies is een poging van de ambtenaren van BZK om voor honderd procent zeker te stellen dat de VNG-lobby richting de Kamer niet leidt tot wéér een nieuwe ronde van BRP-geldsmijterij. Uiteraard is daarbij niet het geld het probleem maar de toenemende politieke risico's.

Natuurlijk speelt deze strijd zich achter gesloten deuren af. De VNG [gaat tactisch akkoord](#) met de ‘bezinningsperiode’ die Plasterk voorstelt. De invloedrijke Vereniging van Burgerzakenambtenaren (NVVB, hoofdsponsor PinkRoccade) is wel eerlijk en vindt dat het programma ‘op volle kracht’ had moeten worden [voortgezet](#). Dat wordt dus een lange lobbyzomer. Het vernietigende BIT-advies moeten we lezen als een vernietigend openingssalvo in een ambtelijke stammenstrijd.

Een heel opvallend front in de stammenstrijd is dat tussen de bouwers van de BRP en de toekomstige beheerder, het [RvIG](#). Het BIT suggereert dat de samenwerking niet bepaald goed loopt. Bijzonder is dat de beheerders volgens het BIT nog niets hebben gedaan om hun eigen systemen BRP-gereed te maken. Is dit een onderdeel van een ambtelijke oorlog of vertikte de beheerclub om geld uit te geven voor een BRP waarvan men wist dat die er niet zou komen? Beide verklaringen zijn intrigerend.

En het BIT? Leent zij zich voor dit soort spelletjes? Absoluut. Het BIT is er [niet voor de gemeenten](#). De eindbaas van het BIT heet Ronald Plasterk. Het BIT doet [alles](#) om te overleven. Dat de

harde oordelen van het BIT over de BRP overwegend juist zijn, maakt het BIT nog niet betrouwbaar. Ze vallen onder Plasterk en hebben nu twee tegenstrijdige adviezen over de BRP gegeven. Die inconsistentie is een extra reden om er nu met gestrekt been in te gaan.

Faalorganisaties

In veel opzichten is het BRP-fiasco niets anders dan de zoveelste overheidsfaal op ict-gebied en lang niet de grootste. Het UWV, de Sociale Verzekeringsbank, de Belastingdienst, Defensie, V&J – de lijst van één-miljard-faalorganisaties is lang. Wat de BRP anders maakt, is de relatieve zichtbaarheid van de mislukking. Omdat de bevolkingsadministratie de moeder van alle overheidsadministraties is, bestaat er ook meer belangstelling voor dan voor, zeg, een uitkeringssysteem bij de SVB. Ook bijzonder is dat het project zich gemakkelijk laat onderzoeken: in 2013, 2014, 2015 en 2017 heeft de Kamer informatie gekregen waarvan het BIT nu meldt dat die volstrekt onjuist was. Tenzij het programmamanagement zaken heeft verdonkeremaand, beschikken we over zeven jaar versies van software en documentatie. De BRP is daarmee een goudmijn voor (forensisch) onderzoekers met een politicologie- of ict-achtergrond.

Het eerste rokende pistool is de melding aan de Kamer in **2013** dat de BRP voor 32 procent gereed was, waar dat getal ongeveer nul had moeten zijn. Hoe kon het dat Plasterk begin 2013 te horen kreeg dat het budget op was terwijl er nog lang geen systeem was? Heeft onderzoeker Gartner echt naar de code gekeken of klopt het verhaal dat ze slechts de ontwikkelaars hebben geïnterviewd? Zou Gartner zijn misleid door het programmamanagement? Zou ongeacht wat er is

gebeurd een schadeclaim bij Gartner ter hoogte van de schade van doorgaan met de BRP, circa zeventig miljoen euro, niet op zijn plaats zijn?

Dan komt in **2014** de commissie-Elias met een rapport '[Naar Grip op ICT](#)' waarin Operatie BRP er fors van langs krijgt. BZK en de Kamer doen er niets mee. Wat zegt zoiets over het zelfreinigend vermogen van onze overheid als het om ict gaat? Zou enige introspectie niet op zijn plaats zijn?

In **2015** ontdekken wij, Ockham, dat de opzet van de BRP-code dramatisch is – de generatoraffaire. Plasterk wuift het in de Kamer weg in een [een-tweetje](#) met Ton Elias, die van de gelijknamige ict-commissie. Vervolgens legitimeert Elias' geesteskind het BIT het mislukte project door te adviseren om er nog meer geld en tijd aan te spenderen. Dat advies heeft de belastingbetaler heel veel geld gekost. Hoe hebben de hazen toen gelopen? Was het alleen coalitiebelang of speelde er meer bij de handelwijze van Elias?

Eind 2016 ontdekken wij dat de BRP opnieuw is herstart omdat de generatoren zoals voorspeld niet werken – de skelettransplantatie-affaire. Begin **2017** eist de Kamer dan een planning, waarna het kaartenhuis snel ineen stort. Sinds 2015 toetst KPMG de BRP-software. Het kan niet anders dan dat KPMG geweten heeft dat ze software beoordeelden die nooit zou gaan werken. Anders dan Gartner is KPMG vermoedelijk niet juridisch aan te pakken op wanprestatie, maar dat KPMG is ingehuurd om doormodderen met de BRP te legitimeren, is nu wel duidelijk. De landsadvocaat op Gartner afsturen en KPMG tijdelijk uitsluiten van adviesopdrachten ('past performance') zal een heilzame werking hebben op de kwaliteit van de adviezen van dit soort bureaus.

En onder dit alles ligt vermoedelijk het lucratieve (zelf)bedrog van de mensen die het programma leidden: programmamanager Cor Franke en lead architect Jeanot Bijpost. De eerste staat bij diverse ministeries op de managementshortlist en dat zal [net als elders](#) niet veranderen. En de tweede heeft in ruim zeven jaar tijd meer dan twee miljoen euro in rekening mogen brengen voor zijn prestaties. Hem daarop aanspreken heeft geen zin want van resultaatverplichtingen waarin de aanbesteding in 2010 voorzag, is niets terechtgekomen, ondanks een [Kamermotie](#) in 2011. Falen in opdracht van de overheid loont als vanouds.

Laten we kijken wat de huidige Kamer met al deze smoking guns gaat doen. Grijpt de Kamer nu eens echt in, dan zullen individuen en bedrijven rekening gaan houden met een 'pakkans'. Laat de Kamer het er weer bij dan is de boodschap ook duidelijk: jezelf verrijken door te falen en te misleiden mag.

Wijze mannen

Misschien doet de Kamer wat minister Plasterk weer eens nalaat: de stekker finaal uit de BRP trekken. Misschien mag het project nog een aantal maanden dooretteren, maar dat de BRP in liquidatie is, staat buiten kijf. Plasterk wil 'wijze mannen' inschakelen om na te denken hoe verder en de Operatie BRP ondertussen 'temporiseren'. Het zal allemaal nu of later dit jaar uitlopen op een einde aan het huidige programma en een beetje verstandige minister zal niet snel een herstart maken. Ondanks dat de huidige GBA-systemen verouderd zijn en de markt [vergaand is verziekt](#), is bezinning - maar dan echte - noodzakelijk. Meer dan honderd miljoen euro schade vraagt om een diepgaand onderzoek, misschien wel een parlementaire enquête. Een bevolkingsadministratie die geschikt is voor een steeds mobieler EU-bevolking vraagt om een ander soort

systeem dan de bestaande GBA-systemen uit de vorige eeuw. Idem voor de voorziene BRP die alleen technische vernieuwing zou hebben gebracht. En de overheid moet bewust kiezen tussen uitvoering door de markt (zoals nu) of door de overheid zelf (maar dan ook volledig). Als gemeentelijke ict aan de markt wordt overgelaten, dan mag dat niet meer het huidige kostbare en instabiele Pink-Centric-duopolie zijn.

En misschien wel het belangrijkste: als het de volgende keer weer mis gaat, dan moeten de gemeenten het leeuwendeel van de rekening betalen. Dat de Operatie BRP nadat duidelijk was dat het project was ontspoord nog vier jaar lang mocht doorlopen, komt niet alleen door een zwakke minister, een incompetent adviesbureau, een ict-geile programmamanager en een ongeïnteresseerde Kamer, maar eerst en vooral doordat ook na het BRP-fiasco iedereen weer eens schadevrij de dans ontspringt.

Dit artikel is afkomstig van Computable.nl (<https://www.computable.nl/artikel/6056388>). © Jaarbeurs IT Media.

Partnerinformatie

- **HPE Hybrid IT**
- **HPE Hybrid IT**
- **Skype for Business Community**

Advertorial

▲

